

KONCEPT BIOEKONOMIKY V SEKTORE SPRACOVANIA DREVA

Michal Dzian, Ján Parobek, Hubert Paluš, Martin Moravčík,
Miroslav Kovalčík, Katarína Slašťanová

Obsah prezentácie

- Charakteristika konceptov zelenej ekonomiky, cirkulárnej ekonomiky a bioekonomiky
- Prínosy DSP
- Kaskádové využívanie drevnej suroviny
- Význam dreva z pohľadu ukladania uhlíka

Zelená ekonomika, cirkulárna ekonomika, bioekonomika

- Tri základné koncepcie, ktoré aj napriek ich zjavne **odlišným predpokladom** a operačným stratégiám **sú prepojené** spoločnými cieľmi, ktoré sa snažia zosúladiť hospodárske, environmentálne a sociálne ciele.
- Tieto tri koncepcie v súčasnosti predstavujú pre akademikov, ako ja pre tvorcov politík **kľúčovú cestu k trvalo udržateľnosti**.
- Koncepcie do určitej miery navrhujú prispôsobenie sa alebo **transformáciu** súčasného hospodárstva na **trvalo udržateľné hospodárstvo**.
- Cirkulárna ekonomika, zelená ekonomika ako aj bioekonomika sú **vzájomne prepojené koncepcie** a existuje medzi nimi hierarchický vzťah.

Zelená ekonomika

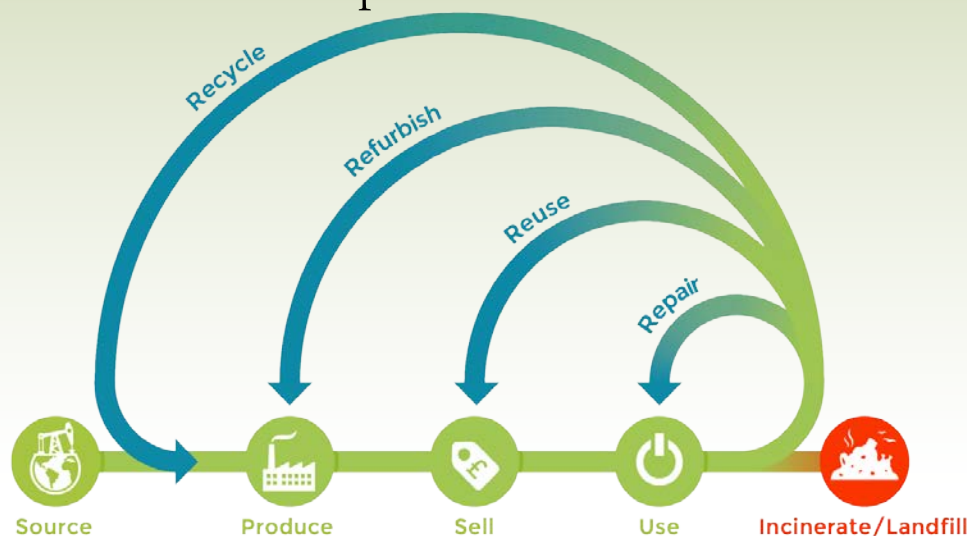
- UNEP definovalo zelenú ekonomiku ako „takú, ktorá vedie k **zlepšeniu ľudského blahobytu** a sociálnej spravodlivosti a zároveň k výraznému **zníženiu environmentálnych rizík** a ekologických nedostatkov“
- Je nástroj na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja, avšak nie je náhrada zaň.
- Zelená ekonomika sa snaží zabezpečiť **efektívne a racionálne využívanie prírodných zdrojov** bez toho, aby boli ohrozené vyhliadky budúcich generácií
- Podporuje **obnovu rovnováhy** medzi ekologickými a sociálnymi vzťahmi, riadenie životného cyklu výrobkov a usiluje sa o nulové emisie, nulový odpad a efektívne využívanie prírodných zdrojov

GREEN economy

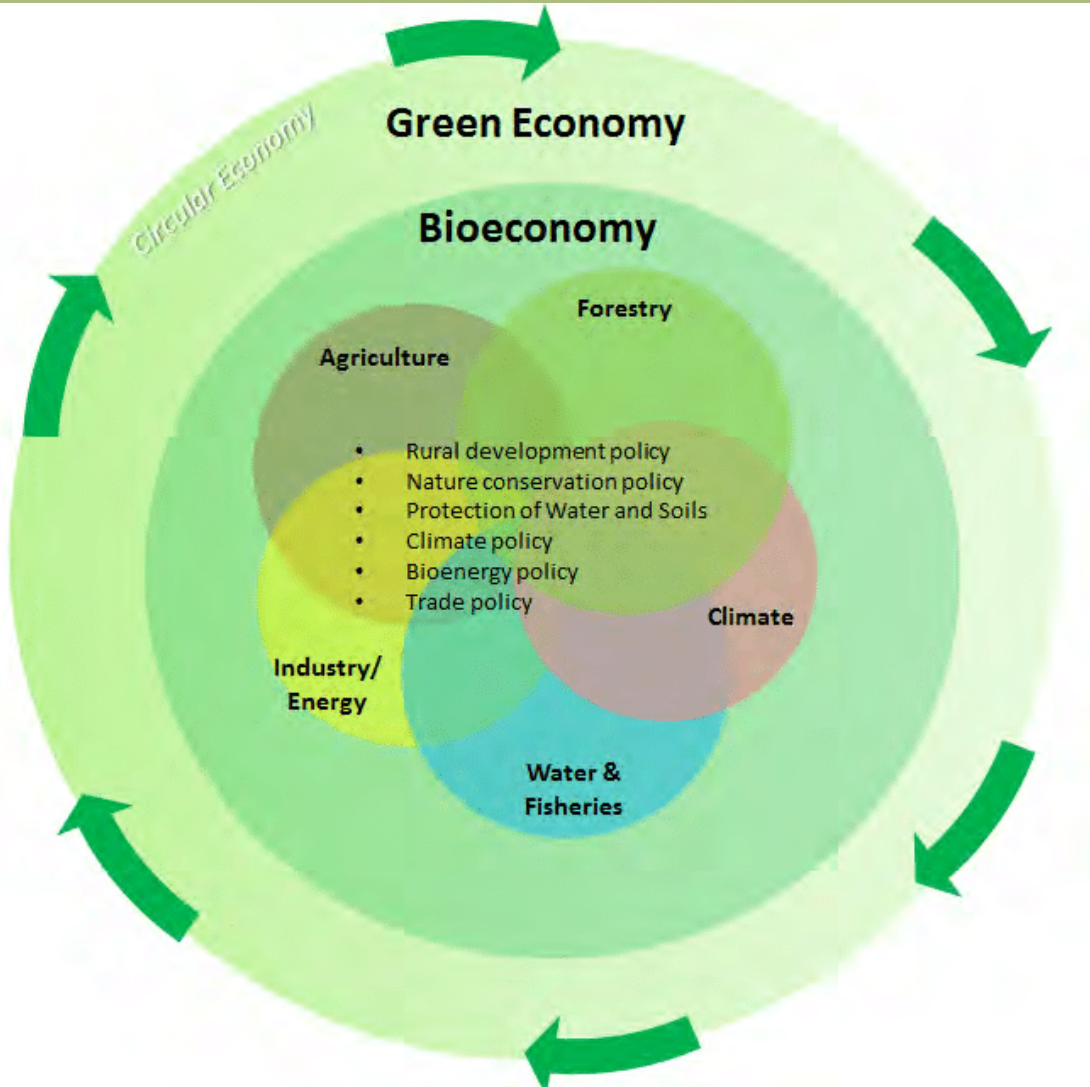
Cirkulárna ekonomika

- Koncept cirkulárnej ekonomiky vychádza z myšlienok **priemyselnej ekológie** a priemyselného metabolizmu, ktoré boli sformulované v 70. a 80. rokoch
- Cirkulárnu ekonomiku možno definovať ako **ekonomický model** zameraný na **efektívne využívanie zdrojov** prostredníctvom minimalizovania odpadu, dlhodobého uchovávania hodnôt, znižovania primárnych zdrojov a uzatvorených slučiek výrobkov, častí výrobkov a materiálov v rámci hraníc ochrany životného prostredia a sociálno-ekonomického prínosu
- Cieľom cirkulárnej ekonomiky je dosiahnuť **optimálnu produkciu** maximalizovaním využívania prírodných zdrojov s **minimálnou tvorbou znečisťujúcich látok** a plytvania materiálom vo výrobnom transformačnom procese

Circular economy

Bioekonomika

Bioekonomika je súčasťou zelenej ekonomiky. Jej podstata vyplýva z efektívnej výroby a využívania biologických zdrojov, inovatívnych biologických procesov a princípov s cieľom udržateľne zabezpečiť tovary a služby vo všetkých hospodárskych odvetviach.

Bioekonomika

Kľúčovou úlohou je zabezpečiť:

- trvalo udržateľné riadenie prírodných zdrojov
- trvalo udržateľnú výrobu
- zlepšovanie verejného zdravia
- zmierňovanie klimatických zmien
- podporu inovácií a investícií do výskumu a podnikania
- kvalifikovanú pracovnú silu a podporu vzdelávania
- komunikáciu s verejnosťou

„Bioeconomy is about bringing life at the center of the economy. It is about valuing nature's natural capital. We need to recognize nature as the power of our economy.“

Marc Palahi, riaditeľ EFI

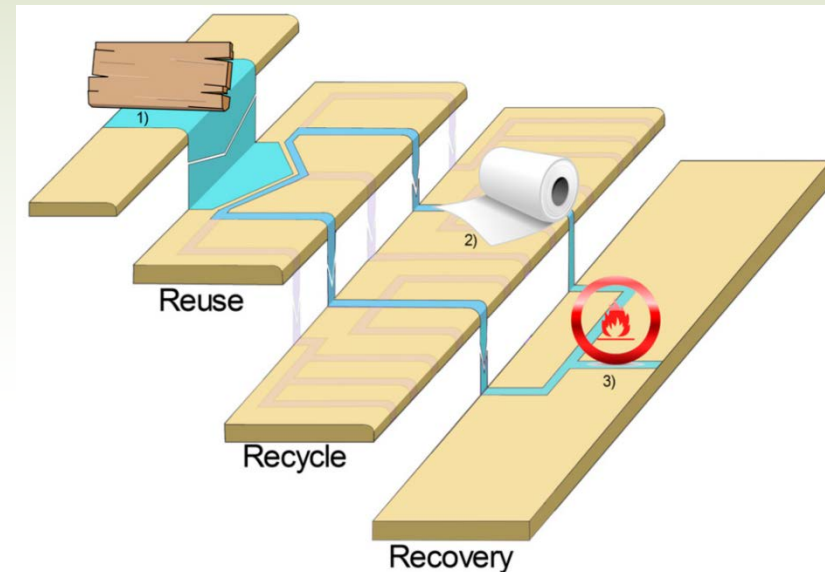
Prínosy DSP k bioekonomike

- Zabezpečenie trvalej udržateľnosti
- Zmierňovanie klimatických zmien
- Znižovanie závislosti na neobnoviteľných zdrojoch
- Efektívne využívanie obnoviteľných zdrojov (vrátane kaskádovania)
- Zvyšovanie konkurencieschopnosti
- Ukladanie uhlíka v HWP

Kaskádové využívanie drevnej suroviny

- Koncept kaskád = uprednostňovanie medzi rôznymi potenciálnymi využitiami lesných produktov
- Drevná surovina z lesa by mala byť prioritne použitá spôsobom, ktorý prináša najväčšiu pridanú hodnotu (produkty s čo možno **najdlhším životným cyklom**, pričom energia by mala byť primárne generovaná z materiálu, ktorý je na to určený napr. drevný odpad, zvyšky alebo recyklované produkty, ktoré nie je možné znova využiť na tvorbu nových produktov).
- Z pohľadu cirkulárnej ekonomiky ide o recyklačný reťazec

Kaskádové využívanie drevnej suroviny

- Kaskádové využívanie dreva so sebou prináša významné prínosy, ktorých účinnosť sa odráža na **zmene klímy a znižovaní obsahu skleníkových plynov v atmosfére** z dôvodu substitúcie a recyklácie obnoviteľného materiálu.
- Medzi najvýznamnejšie prínosy kaskádového využívania dreva patrí
  - efektívne využívanie disponibilnej štruktúry surového dreva,
  - ukladanie uhlíka v HWP,
  - šetrenie uhlíka substitúciou za fosílny produkt vo fáze výroby,
  - šetrenie uhlíka substitúciou za fosílny produkt vo fáze používania,
  - šetrenie uhlíka opätovným použitím finálnych produktov,
  - šetrenie uhlíka konečným spaľovaním namiesto fosílnych palív,
  - predlžovanie životného cyklu výrobkov.

Význam dreva z pohľadu ukladania uhlíka

- Lesné ekosystémy ukladajú a zadržiavajú významné množstvo **uhlíka** v dreve a pôde.
- Lesy a drevo významným nástrojom, ktorý môže zabrániť zhoršujúcemu sa stavu spôsobeného globálnym otepľovaním.
- Lesy EÚ dokážu zachytiť cca 13% všetkých emisií EÚ. Mitigačný potenciál HWP je asi 10% z objemu zachyteného v lesoch.
- Samotná **sekvestrácia uhlíka** pravdepodobne **nezastaví** produkciu a zvyšujúci sa objem **tvorby znečisťujúcich látok** v ovzduší, avšak je jednou z možností na jeho znižovanie.
- **HWP** predstavujú **zásobáreň uhlíku**
- Obdobie počas ktorého je uhlík v produktoch **zadržiavaný** je silne **závislý** od samotného **produktu a jeho použitia**

Metódy odhadu uhlíka v HWP

- Metodika IPCC poskytuje stupňovité metódy, ktoré môžu krajiny použiť na ročný odhad uhlíka uloženého v HWP
- **Metóda Tier 1**
  - predpokladá sa , že uhlík v HWP oxiduje v tom roku, kedy bolo drevo vyt'ažené.
- **Metóda Tier 2**
  - odhaduje zásobu uhlíka v HWP, ako aj jej zmenu, pre tri štandardné kategórie HWP a to: rezivo, panely na báze dreva, papier a lepenku. **Nie sú vyžadované špecifické informácie, faktory a/alebo metódy pre reportujúcu krajinu.**
- **Metóda Tier 3**
  - odhaduje zásobu uhlíka v HWP a jej zmeny, pomocou polčasu rozpadu a/alebo metód špecifických pre danú krajinu, ktoré sa vzťahujú aspoň na tri vyššie uvedené HWP.

Rozdiely medzi metódami Tier 2 a Tier 3

	Tier 2	Tier 3
Prístup	Štandardná metóda (IPCC 2014)	Analýza materiálových tokov
Systémové hranice	Primárne HWP (rezivo, panely na báze dreva, papier a lepenka)	Primárne a sekundárne HWP (rezivo, panely na báze dreva, papier a lepenka, vlákna, rezivo určené na EURO palety, tesárske produkty, obalové materiály, podlahy, drevené konštrukcie)
Zdroj dát	FAOSTAT (produkcia, import a export pre primárne HWP)	Špecifické dáta krajiny (toky dreva v produkciách primárnych a sekundárnych HWP, odvodených z výsledkov výskumu); dáta lesnej ťažby a exportu odvodené u národnej štatistiky
Podiel domácej ťažby dreva v HWP	Odhadnuté zo zdanlivej spotreby (údaje z FAOSTAT)	Import HWP je vylúčený z analýzy materiálových tokov
Konverzný faktor uhlíka (hustota suchého dreva)	Predvoľené faktory (IPCC 2014)	Špecifické faktory krajiny odvodené z lokálnych štúdií
Hodnoty polčasu rozpadu	Predvoľené hodnoty (IPCC 2014)	Špecifické hodnoty pre krajinu, odvodené s výskumom

Zhrnutie

- Postavenie **LH a DSP** na pozadí klimatických zmien **naberá** každým rokom **na význame a dôležitosťi**.
- Odvetvie lesného hospodárstva a drevospracujúci priemysel sú **klúčové** pre reguláciu klímy, riadenie vodných zdrojov, ochranu biodiverzity a kultúrnych hodnôt či globálny a miestny rozvoj.
- Orientácia na trvalo udržateľnosť by mala byť **nevyhnutnou súčasťou politik**, ako aj celkového zamerania LH a DSP.
- Koncepty bioekonomiky, zelenej ekonomiky, ako aj cirkulárnej ekonomiky **ponúkajú** prostredníctvom predpokladov a operačných stratégií **riešenia**, ktoré sa snažia zosúladiť hospodárske, environmentálne a sociálne ciele.

Ďakujem za pozornosť !